

pliquen que «és una esplug» (xxxviii, 173.19).

Cova del *Tamborino*, en les penyes de la V. de Laguar (xxxiv, 151.15), altre lloc tan adequat al resonar com el de Parsent.

Corral de *Tambori*, a l'alt Pallars, te. Surp (xxxiii, 171.16), no sembla ser post-antroponímic, encara que la gent ho cregui; perquè ja consta com a nom de casa allí mateix a princ. S. xvii. Antoni del *Tambori* (Capbreu de Rialb, a. 1602, 55r). Rec de *Tamborins*, a Cerdanya, te. Càldegues (afl. dr. del Torrent de la Verdada) (xxiii, 68.22). *Cal Tamborino*, te. Gósol (xxxviii, 83.11).

Ca *S'Estamborer*, petita poss. del te. de Vilafranca de Bonany (Masc., 28I11), amb aglutinació del doble article *Es*. Les coves i balms són el lloc més adequat per a aquesta denominació.

Tambori, Tamborino, V. Tambor

-TAMLÚS, *Aben* ~, o -TOMLÚS

Nom de persona hispano-àrab del qual ve el llogaret valencià BENITANDÚS.

Nom conegut sobretot pel del filòsof valentino-àrab *Ibn-Tomlús* o *-Tamlús*, filòsof d'Alzira († 1223). Asín en publicà *L'Art de Lògica*, text i traducció, Madrid, 1916. *Tomlús* és el vocalisme preferit per Asín i alguns arabistes estrangers, si bé hi ha variant vocàlica *Tamlús*. Preferència enterament opinable; car segons el sistema vocàlic de l'àrab, és versemblant que coexistissin els dos vocalismes, com sigui que per als arabòfons era sempre cosa làbil i quasi indiferent i més en aqueix context.

Julia Ribera prefereix *Tamlús* (*Dis. y Opúsc.* II, 300-304); i verament és almenys, la que semblen comprovar les dades documentades en notació llatina.

En el *Rept.* consta un *Alfaz Aven-T.*, o sigui 'el camp de ~, amb aquest nom, precisament en el terme d'Alzira (la pàtria del filòsof); i com s'ha comprovat per l'ed. facsimil de l'obra organitzada per Ribera s'hi llegeix «*Alfaz Aventamluz*» (p. 423), «*Alfaz Avien Tamblitz*» (p. 414); i, amb una reducció del grup *ml*: «*Alfaz Avintamuz*» (p. 421). Amb una altra reducció apareix citat «lo *Alfas de Vintatlús*» en un doc. d'Alzira de l'a. 1450 (*An. Ce. C. Va.* VII, 93).

El nom sense *Aben-* el trobem també a la Plana de Cast.; amb aquella mateixa *b* epentètica: «Mahomat *Tanbluc*» que tingué una terra a Borriol (*Libre de Values*, a. 1468).

El nexa *ml* resultava de pronúncia difícil en la nostra fonètica, d'on les reduccions a *mu*, *hu* o *mblu* que ja hem observat. Una altra solució, era diferenciar *nl* en *nd*, tornant oclusiva la *l*, tal com s'ha esdevingut en l'evolució romànica de AMBULARE (> AMLARE) > *andar*, cat. i oc. *anar*, enfront de l'assimilació, fr. *aller*, la diferenciació reto-rom. *amnar*; i SINGULOS > (*senlos*), cast. *sendos*.

Això és el que apareix consumat en el nom d'uns pobles de l'Occident de la Plana, anomenats amb el

plural *Beni* corresponent al sing. *Ibn*, o *Aben* 'fill de'. Cañada de *Binatandús* poble arag., p. jud. d'*Aliaga*, 12 k. a l'O. de *Cantavieja*, i uns 50 a l'E. de *Terol*. L'inf. d'Olocau del Rei, pron. «*k. de bilatandús*» (xxviii, 50), amb el canvi conegut de *Bina-* en *Vila-* (*Vilafamés*, *Vilamaleja*).

Ja en el nostre domini lingüístic: *Benitandús*, llogaret de la Serra d'Espadà, agre. a Alcúdia de Beo (ja de llengua cat.): oït *benitandús*, en les enqs. de 1961 a Beo (xxix, 175-176), a Alcúdia, Afín etc. Era poblat de moriscos. *Benitandús*, 35 moriscos, del Duc de Cardona (Regl., p. 108), 22, 20, 18, en els censos de 1563, 72, 1602 (Lapeyre, p. 34). S'havia despoblat per l'expulsió: el 1780 només hi vivien 2 dones, però a fi de segle ja tornava a haver-hi 22 veïns (Cavanilles II, 106).

No ens toca ja a nosaltres, sinó als especialistes, establir l'etim. del nom *Tamlús/Tomlús*: cosa dels orientalistes. És obscura, bé hem de dir-ho, però certament d'origen oriental: no ens desviés cap al romànic o mossàrab la terminació *-us*. Es tracta del sufix hipocorístic *-ús/-is* que s'afegia a moltes arrels aràbigues per formar NPP d'aquest caràcter; p. ex., °*Amrús*, en lloc del conegut °*Amr* de l'àrab clàssic: amb variants *-úz*, *-is*, *-iś*; p. ex., °*Abdus* de °*Abd*, *Kalbúz*, *Ĥâmđis* i *Ĥamđúś* de *Ĥamđ*; ¹ formació que continuà proliferant en l'àrab d'Espanya, p. ex. com nom dels *Beni-Mardaniś*, reietons de Xàtiva i Múrcia, c. l'a. 1150, derivat del mossàr. *mardan* = cat. *marrà*.

Llevant-li *-ús* resta *Taml-*, arrel triconsonàntica com les normals de l'àrab. Val a dir que la identificació d'aquesta arrel no és clara. És *t-* o *ṭ-* o *θ* la inicial? No m'ho aclareix l'art. sobre *Ibn-Tommlous* en la *Rev. de Tunis*, 1909. Una arrel *tml* no és coneguda: si que ho és *θml* 'ser viciós, bevedor' (*RMa*, i gloss. de Leyden), també *tml* en fonts or., però no en Dozy. El que trobo sobretot és *Ṭilmis*, a Aràbia, amb dim. *Ṭ(u)leimis* (Hess, 37) i a Algèria *Ṭlamsi* i *Ṭlemsāmi* (*GGAlg.*, 370a), aquest potser derivat del NL africà *Ṭlemsen*. Ens fa l'efecte que això és oriental, però més asiàtic que semític: recordem el persa (< grec) *télesma* 'cerimònia religiosa', persa *tilism*, del qual sembla provenir el mot internacional *talisman* (*DECat*, s. v.): ¿d'aquí potser metàtesi *tlsm/tilms/tmls*?

¹ Littmann, *Studia Orientalia*, 1953, 193-198; García Gómez, *Arabica* I, 1954, 129 ss.

Tampa, Tampanada, V. Tampar

TAMPAR

Derivats d'aquesta forma modificada del verb *tapar*, potser simplement deguda a l'encontre amb el quasi-homònim *tançar* (*DECat* VIII, 288b16 ss.).

Tampa 'tap d'una aigua': Gorg de la *Tampa*, en el Canigó, te. Estoer. Cal *Tampa*, te. St. Martí de Sobremunt (xlvi, 147.28). Probablement per confluència amb el grup de «*tempanell*» 'envà' (*DECat*, 489b